

Principii referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale

(Principiile de la Paris)

Adoptate prin Rezoluția Adunării Generale nr. 48/134 din 20 decembrie 1993

Competențe și responsabilități

1. O instituție națională trebuie să aibă competența de a promova și proteja drepturile omului.
2. O instituție națională trebuie să aibă un mandat cât mai larg posibil, care să fie clar prevăzut într-un text constituțional sau legislativ, precizând componența și sfera sa de competență.
3. O instituție națională trebuie să aibă, *inter alia*, următoarele responsabilități:

(a) Să prezinte Guvernului, Parlamentului și oricărui alt organ competent, la solicitarea autorităților în cauză, sau prin exercitarea competențelor sale de a se autosesiza cu privire la o anumită problemă, puncte de vedere, recomandări, propuneri și rapoarte cu privire la orice aspect legat de promovarea și protecția drepturilor omului; instituția națională poate decide să le publice; aceste puncte de vedere, recomandări, propuneri și rapoarte, precum și orice prerogativă a instituției naționale trebuie să se refere la următoarele domenii:

(i) Orice prevederi legislative sau administrative, precum și prevederi referitoare la organizațiile judiciare, menite să mențină și să extindă protecția drepturilor omului; în acest sens, instituția națională examinează legislația și dispozițiile administrative în vigoare, precum și proiectele și propunerile și formulează recomandările pe care le consideră adecvate pentru a asigura că aceste dispoziții sunt conforme cu principiile fundamentale ale drepturilor omului; recomandă, dacă este necesar, adoptarea unei noi legislații, modificarea legislației în vigoare și adoptarea sau modificarea măsurilor administrative;

(ii) Orice situație de încălcare a drepturilor omului pe care decide să o investigheze;

(iii) Pregătirea rapoartelor privind situația națională a drepturilor omului în general, precum și aspecte mai specifice;

(iv) Atragerea atenției Guvernului asupra situațiilor din orice parte a țării în care drepturile omului sunt încălcate și propunerea de inițiative pentru a pune capăt unor astfel de situații și, dacă este necesar, exprimarea unui punct de vedere cu privire la pozițiile și reacțiile Guvernului;

(b) Să promoveze și să asigure armonizarea legislației, reglementărilor și practicilor naționale cu instrumentele internaționale privind drepturile omului la care Statul este parte și punerea acestora în aplicare efectivă;

(c) Să încurajeze ratificarea instrumentelor menționate anterior sau aderarea la aceste instrumente și să asigure punerea lor în aplicare;

(d) Să contribuie la rapoartele pe care Statele trebuie să le transmită organelor și comisiilor Organizației Națiunilor Unite și instituțiilor regionale, în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul tratatelor și, dacă este necesar, să își exprime opinia cu privire la subiectul în cauză, cu respectarea independenței lor;

(e) Să coopereze cu Organizația Națiunilor Unite și cu orice altă organizație din sistemul Organizației Națiunilor Unite, cu instituțiile regionale și instituțiile naționale ale altor țări, care au competențe în domeniul protecției și promovării drepturilor omului;

(f) Să contribuie la formularea programelor de educație și de cercetare în domeniul drepturilor omului și să participe la punerea acestora în practică, în școli, universități și cercuri profesionale;

(g) Să informeze cu privire la drepturile omului și eforturile de combatere a tuturor formelor de discriminare, în special a discriminării rasiale, prin creșterea gradului de conștientizare a opiniei publice, în special prin informare și educație și prin utilizarea tuturor organelor de presă.

Componenta și garanțiile independenței și pluralismului

1. Componenta instituției naționale și numirea membrilor săi, fie prin alegeri, fie prin alte mijloace, se stabilesc în conformitate cu o procedură care oferă toate garanțiile necesare pentru a asigura reprezentarea pluralistă a forțelor sociale (a societății civile) implicate în protecția și promovarea drepturilor omului, în special prin prevederi care să permită prezența sau stabilirea unei cooperări eficiente cu reprezentanții:

(a) Organizațiile neguvernamentale responsabile de drepturile omului și de combaterea discriminării rasiale, sindicate, organizații sociale și profesionale relevante, de exemplu, asociații de avocați, medici, jurnaliști și oameni de știință eminenți;

(b) Tendințe în gândirea filosofică sau religioasă;

(c) Universități și experți calificați;

(d) Parlamentul;

(e) Departamente guvernamentale (dacă acestea sunt incluse, reprezentanții lor ar trebui să participe la deliberări numai în calitate de consultanți).

2. Instituția națională trebuie să dispună de o infrastructură care să permită buna desfășurare a activităților sale, și în special de finanțare adecvată. Scopul acestei finanțări ar trebui să fie acela de a asigura personal și sediu propriu instituției

naționale, pentru a fi independentă de Guvern și a nu fi supusă controlului financiar care ar putea afecta independența acesteia.

3. Pentru a asigura un mandat stabil pentru membrii instituției naționale, fără de care nu poate exista o independență reală, numirea acestora se efectuează printr-un act oficial care stabilește durata specifică a mandatului. Acest mandat poate fi reînnoit, cu condiția să fie asigurat pluralismul în rândul membrilor instituției.

Metode de funcționare:

În cadrul activității sale, instituția națională poate să:

(a) Să ia în considerare orice aspecte care țin de competența sa, fie la sesizarea Guvernului, fie la propunerea unui membru al său sau a oricărui petiționar, fără a se adresa unei autorități superioare;

(b) Poate audia orice persoană și obține informațiile sau documentele necesare pentru soluționarea situațiilor care intră în sfera de competență a acesteia;

(c) Se poate adresa opiniei publice direct sau prin intermediul oricărui organ de presă, în special în vederea publicării punctelor de vedere și recomandărilor sale;

(d) Se poate întruni în mod regulat și ori de câte ori este necesar cu toți membrii săi, după ce aceștia au fost înștiințați în mod corespunzător;

(e) Să stabilească grupuri de lucru din rândul membrilor săi, în funcție de necesități, și să înființeze secții locale sau regionale care să contribuie la îndeplinirea funcțiilor instituției;

(f) Să mențină consultări cu celelalte organe, fie jurisdicționale sau de altă natură, responsabile pentru promovarea și protecția drepturilor omului (în special, ombudsmanii, mediatorii și instituțiile similare);

(g) Având în vedere rolul fundamental pe care îl au organizațiile neguvernamentale în extinderea activității instituțiilor naționale, să dezvolte relațiile cu organizațiile neguvernamentale dedicate promovării și protejării drepturilor omului, dezvoltării economice și sociale, combaterii rasismului, protejării grupurilor vulnerabile (în special copiii, lucrătorii migranți, refugiații, persoanele cu handicap fizic și mental) sau domeniilor specializate.

Principii suplimentare privind statutul comisiilor cu competență cvasi-jurisdicțională

O instituție națională poate fi autorizată să audieze și să examineze plângerile și petițiile referitoare la situații individuale. Petițiile pot fi făcute de către persoane fizice, reprezentanții acestora, terți, organizații neguvernamentale, asociații ale sindicatelor sau orice alte organizații reprezentative. În astfel de circumstanțe și fără a aduce atingere

principiilor enunțate mai sus cu privire la celelalte competențe ale comisiilor, funcțiile care le-au fost încredințate se pot fundamenta pe următoarele principii:

- (a) Să încerce o soluționare amiabilă prin conciliere sau, în limitele prevăzute de lege, prin decizii obligatorii sau, dacă este necesar, pe baza confidențialității;
- (b) Informarea părții care a depus petiția cu privire la drepturile sale, în special la căile de atac pe care le are la dispoziție, precum și promovarea accesului la acestea;
- (c) Primirea oricăror plângeri sau petiții sau transmiterea acestora oricărei alte autorități competente în limitele prevăzute de lege;
- (d) Emiterea de recomandări autorităților competente, în special prin propunerea de amendamente sau reforme ale legilor, reglementărilor și practicilor administrative, mai ales dacă acestea au creat dificultățile întâmpinate de persoanele care depun petiții pentru a-și putea exercita drepturile.